

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РИСКА
НА ИП „МК Брокерс” АД

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящите правила имат за цел да регламентират:

1. Организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска при инвестиционния посредник;
2. Правилата и процедурите за установяване, управление и наблюдение на рисковете, на които е изложено или може да бъде изложено дружеството;
3. Правилата и процедурите за оценъчния процес, свързан с оценките, източниците на пазарна информация и преценката за тяхното съответствие и за отчетността;
4. Правилата и процедурите за управление и наблюдение на позициите в портфейла на инвестиционния посредник;
5. Механизмите за вътрешен контрол;
6. Административни и счетоводни процедури по управлението на риска;
7. Правилата и процедурите за оценка и поддържане стойността, видовете и разпределението на вътрешния капитал.

ГЛАВА ВТОРА

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА

Организационната структура в инвестиционния посредник, свързана с управлението на риска, е триизмерна:

1. Съвет на директорите;
2. Изпълнителен директор;
3. Служители, работещи по договор за инвестиционния посредник.

Съветът на директорите при инвестиционния посредник има следните отговорности по управление на риска:

1. Приема правила /указания/ за управление на риска и следи за тяхната актуализация;
2. Приема съответната политика на инвестиционния посредник, която може да бъде:
  - а) консервативна;
  - б) умерено-консервативна;
  - в) умерено-рискова;
  - г) рискова
3. Приема като елементи на политиката;
  - а) нивото на риск, което инвестиционния посредник е готов да приеме;
  - б) насоки за развитие на системата за управление на риска;
  - в) конкретни стойности на лимитите за сделки на вътрешните и международните финансови пазари;
4. Контролира рисковете фактори за инвестиционния посредник чрез обсъждане на доклади, внесени от изпълнителния директор и взема решение в границите на своите правомощия;

5. Взема решение за кадрово, софтуерно и друго осигуряване на дейностите по управление на риска.

Изпълнителните директори (прокуристите), управляващи и представляващи инвестиционния посредник:

1. Организируют работата по правилно провеждане на приетата от Съвета на директорите политика по управление на риска;
2. Контролират спазването на приетите лимити за сделки на вътрешните и международните финансови пазари;
3. Създават организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити;
4. Следят за съответствие на използваните от съответните служители при инвестиционния посредник процедури по измерване, наблюдение и оценка на риска с приетите вътрешно-дружествени документи от Съвета на директорите;
5. Вземат решения за кадрово, материално-техническо и методическо осигуряване на дейностите по управление на риска.

Служителите, работещи по договор за инвестиционния посредник, имат следните отговорности свързани с управлението на риска:

1. Отдел “Капиталови пазари”:

- а) осъществява цялостен контрол върху дейността на звената, следи и контролира извършването на сделки и операции с ценни книжа.
- б) отговаря за правилната организация на дейността и работните процеси в звеното;
- в) контролира изпълнението на приетите стратегии и политики за поемане, управление, наблюдение и редуциране на рисковете, на които инвестиционният посредник е изложен или може да бъде изложен, включително на рисковете, произтичащи от макроикономическата среда;
- г) контролира навременното и правилно завеждане на сделките;
- д) следи ежедневно движенията на сключените сделки, откритите клиентски и спекулативни валутни позиции, състояние на клиентските сметки и при необходимост предприема действия за разрешаване на проблемните ситуации;
- е) следи ежедневно ефективността на сделките, водещи до формиране на открити позиции, наблюдава и оценява ликвидността им;
- ж) в случаи на негативен резултат от открита позиция, уведомява изпълнителните директори на инвестиционния посредник или прокуристите и съгласува действия за компенсирането им;
- з) следи за спазването на нормативно установените лимити в *Наредба № 50 за капиталовата адекватност и ликвидност на инвестиционните посредници и осъществяване на надзор за спазването им (изменено с решение на СД на 16.10.2015 г.)*
- и) да подпомага с конкретни разработки Съвета на директорите и изпълнителните директори при определяне политиката по управление на риска;
- й) да изготвя предложения за актуализиране или усъвършенстване на правилата за управление на риска и на лимитите за сделки на вътрешните и международните финансови пазари и да ги внася за одобрение от Съвета на директорите на инвестиционния посредник;
- к) да адаптира готови модели за измерване на риска и наблюдаване на рисковите фактори върху дейността на инвестиционния посредник;
- л) да измерва и анализира текущо риска, в т.ч. спазването на определените лимити и докладва на изпълнителните директори;
- м) да събира, оценява и организира постъпването в базата от данни на вътрешна и външна информация.

А) Звено „Брокери“ в Отдел „Капиталови пазари“:

Техните права и задължения са свързани от една страна с ефективното сключване на сделки (покупко-продажба) с финансови инструменти по смисъла на чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) и от друга страна подготвят договорите с клиентите, както и всички други необходими към тях документи, подават необходимите данни по сделките с финансови инструменти на хартиен носител в ЦД, предават и получават документи от клиенти.

Сключените сделки се извършват на пода на БФБ и на извънборсов пазар в рамките на получения от КФН лиценз и при стриктно спазване на всички регулиращи дейността нормативни актове.

Звено „Брокери“ в Отдел „Капиталови пазари“ при дружеството са на пряко подчинение и контрол от страна на изпълнителния директор и председателя на СД.

Оперативната си дейност осъществяват в пряко взаимодействие със звено "Бек офис" и юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване съгласно договор с ИП, като им предоставят необходимата информация за изпълнението и счетоводното отчитане на сключените от тях сделки.

Делегираните им права за сключване на сделки до определен размер са строго дефинирани в съответните длъжностни характеристики.

Сделки над определен размер се сключват след изрично потвърждение от изпълнителния директор и председателя на СД на дружеството с цел защита интересите на клиентите, ефективност при портфейлните инвестиции на дружеството, както и удовлетворяване на изискванията за капиталова адекватност и ликвидност на ИП.

Брокерите имат за предмет на дейност и всички останали дейности, които дружеството има право да извършва според лиценза си, издаден от КФН.

Основните функции :

1. (изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.) приема клиентите на ИП; разяснява на клиентите (включително чрез предоставяне на необходимата информация на траен носител): Общите условия за извършване на сделки с финансови инструменти, Политиката за изпълнение на клиентските нареждания, Политиката и процедурите за определяне на клиентите на ИП "МК Брокерс" АД като професионални, непрофесионални и приемлива насрещна страна, Тарифата за стандартното комисионно възнаграждение на ИП;

2. разяснява на клиентите (включително чрез предоставяне на необходимата информация на траен носител): правата, които дават финансовите инструменти, пазарното състояние на финансовите инструменти, както и съществени промени или нововъзникнали обстоятелства, които могат да му окажат влияние; рисковете, свързани с инвестирането и сделките с финансовите инструменти; видовете разходи за клиента и техния размер;

3. разяснява на клиентите (включително чрез предоставяне на необходимата информация на траен носител): условията на пазара, рисковете, свързани с инвестирането и сделките с финансови инструменти, предоставя на траен носител на клиентите информация за потенциалните и възникнали конфликти на интереси;

4. изисква от клиентите информацията и декларациите съгласно ЗПФИ, ЗМИП и НАРЕДБА 38 за изискванията към дейността на инвестиционните посредници (Наредба № 38);

5. приема документите, необходими за сключване на договорите с клиентите. При сключване на договори чрез размяна на електронни изявления, подписани чрез универсален електронен подпис, както и при сключване на писмени договори, проверява самоличността на клиента и съставя декларация за изпълнението на това задължение Незабавно уведомява титуляра на електронния подпис чрез съответния доставчик на удостоверителни услуги при установяване на разминаване между самоличността на посоченото в електронното изявление лице и титуляра на електронния подпис;

6. извършва идентификация на клиентите като непрофесионални, професионални и приемлива насрещна страна и сключва договорите с тях;

7. приема нарежданията (поръчките), съответно допълнителните нареждания на клиентите. Предава същите на брокерите за изпълнение и на бек офиса за водената от тях отчетност;

8. извършва необходимите проверки в ЦД относно ценните книжа, компенсаторните инструменти и инвестиционните бонове и други финансови инструменти, за които се отнася поръчката;

9. *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* идентифицира клиентите при откриване на сметка, както и при извършване на операция или сключване на сделка на стойност над 30 000 лв. или тяхната равностойност в чужда валута, и при извършване на операция или сключване на сделка в наличност на стойност над 10 000 лв. или тяхната равностойност в чужда валута съгласно Закона за мерките срещу изпирането на пари и вътрешно-дружествените документи на ИП, регламентиращи тази дейност;

10. изпраща на клиентите потвържденията за сключените сделки, периодичните отчети и уведомленията съгласно НАРЕДБА 38;

11. съхранява предоставената информация, свързани с дейността на ИП;

12. *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* приема жалбите на клиенти на ИП, вписва ги в дневника, изяснява обстоятелствата по тях и ги докладва на отдела за нормативно съответствие;

13. в случаи на подаване на нареждания по телефон е длъжен да направи запис на разговора с клиента. Когато нарежданията се подават по друг дистанционен способ е длъжен да съхрани на електронен носител данните, предоставени от клиента във връзка с нарежданията. Факс съобщенията се съхраняват на хартиен носител.

14. изисква от клиента, съответно от неговия пълномощник, да декларира дали:

а) притежава вътрешна информация за финансовите инструменти, за които се отнася нареждането, и за техния емитент, ако финансовите инструменти, за които се отнася нареждането или на базата на които са издадени финансовите инструменти - предмет на поръчката, се търгуват на регулиран пазар;

б) финансовите инструменти - предмет на поръчка за продажба или за замяна, са блокирани в депозитарната институция, в която се съхраняват, дали върху тях е учреден залог или е наложен заповед;

в) сделката - предмет на поръчката, представлява прикрита покупка или продажба на финансови инструменти;

15. *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* уведомява клиентите на ИП (включително чрез предоставяне на необходимата информация на траен носител): за съществуващата система за компенсиране на инвеститорите във финансови инструменти, включително за нейния обхват и за гарантирания размер на клиентските активи, а при поискване представя данни относно условията и реда за компенсиране.

В звеното могат да работят само лица по чл. 65, ал. 1 от Наредба № 38, като постоянно се поддържа актуален списък на тези лица.

Б) Звено „Бек офис“ в отдел „Капиталови пазари“: служителите въвеждат базата данни и водят ежедневната оперативна информация по дневниците и регистрите, изискуеми по НАРЕДБА 38. Подготвят договори, потвърждават с насрещната страна данните по сделките, подготвят данните за ЦД и съхраняват извлеченията от ЦД и отчетите от БФБ. Действат във взаимодействие с брокерите и юридическото лице, което извършва счетоводно обслужване на ИП съгласно договор. Получената от брокерите информация по дадена сделка се обработва, изготвят се необходимите документи и се предоставят на счетоводителите за осчетоводяване и класиране.

Основните функции на звеното са:

1. Обработка постъпилите договори и нареждания (поръчки); 2. Открива на клиентите подсметка към сметката на ИП за безналични ценни книжа или други

финансови инструменти в ЦД;

3. Приема от брокерите за изпълнение задължителни нареждания относно сключени сделки, попълва всички изискуеми формуляри и форми, приети за работа от ЦД и БФБ, включително други необходими документи за изпълнение и осъществяване на всяка сделка, постъпила от брокерите;
4. Приключва сделките по реда на тяхното сключване в рамките на времевите ограничения на сетълмента;
5. Предава в ЦД необходимите данни и документи във връзка с дейността на ИП като регистрационен агент;
6. Изготвя потвържденията за сключените сделки, периодичните отчети и уведомленията съгласно Наредба 38 на КФН;
7. При възникване на промяна в информацията, съдържаща се в писменото потвърждение, уведомява клиента до края на работния ден, в който ИП е узнал за промяната;
  8. Уведомява клиентите по реда, определен в сключените договори, когато за тях възникне задължение по чл. 145 от ЗППЦК в резултат на извършени за тяхна сметка сделки с финансови инструменти, включително при доверително управление на индивидуален портфейл от финансови инструменти и/или пари;
  9. Съвместно с юридическото лице, което осъществява счетоводната дейност на ИП, съгласно договор, осъществява равнение и отчетност за сделките с финансови инструменти за деня;
  10. Ежедневно изготвя и поддържа справки за откритите позиции във финансови инструменти и в архив справка за капиталовата адекватност и ликвидност по отношение на финансови инструменти на ИП съгласно **Наредба № 50 и Регламент (ЕС) 575/2013 г. (изменено съгласно решение на СД на 16.10.2015 г.)**; Инвестиционния посредник може да държи за собствена сметка финансови инструменти само в размерите и при условията посочени в **Директива 2013/36/ЕС, Регламент (ЕС) 575/2013 г. и Наредба № 50 (изменено съгласно решение на СД на 16.10.2015 г.)**;
  11. В края на всеки работен ден прави разпечатка на въведените през деня данни по чл. 63-чл.70, включително от Наредба 38 на КФН;
  12. **(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)** Изготвя, поддържа в архив и подава справките за сключените от него сделки с финансови инструменти;
13. **(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)** Отговаря за уведомленията до КФН съгласно ЗПФИ и Наредба 38 на КФН, както и изготвя и съхранява останалата необходима отчетност и документация съгласно ЗПФИ и Наредба 38 на КФН.

В) ЮЛ, извършващо счетоводно обслужване:

1. Ръководителят:
  - а) организира вярно и точно представяне на резултатите от дейността на инвестиционния посредник;
  - б) осигурява достоверна счетоводна отчетност на основата на първична документация, спазвайки принципите на документалната обоснованост, надеждност, предимство на съдържанието пред формата, предпазливост, запазване при възможност счетоводната политика от предходния отчетен период;
  - в) осигурява и следи за спазването на нормативните актове, касаещи счетоводната отчетност на инвестиционния посредник;
  - г) контролира спазването на регулациите от страна на служителите, работещи за инвестиционния посредник;
  - д) контролира съблюдаването на установените правила за оформяне на документите, свързани с движението на финансови средства, материални ценности, разчетни взаимоотношения и други;
  - е) изготвя справките, изискуеми по **Наредба № 50 (изменено съгласно решение на СД на 16.10.2015 г.)**.

2. Служителите:

- а) осигуряват достоверна счетоводна отчетност на основата на първична документация;
- б) контролират своевременното и правилно оформяне на операциите по сделките на вътрешните и международните пазари;
- в) следят за спазването на нормативните актове, касаещи счетоводната отчетност на инвестиционния посредник;

Г) (изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.) Отдел за Нормативно съответствие:

- а) контролира пълнотата на документацията относно системата и процеса по управление на риска и организацията на звеното за контрол на риска;
- б) контролира отчитането на оценките за пазарен риск в ежедневното управление на риска и целостта на управленската информационна система;
- в) контролира процеса на одобрение на методите и системите за оценка на риска, използвани от звеното за сключване на сделки и звеното за осчетоводяване на сделки;
- г) контролира обхвата на пазарните рискове и утвърждаване на всички съществени промени в процеса на измерване на риска;
- д) контролира точността и пълнотата на данните за позициите, точността и уместността на допусканията за волатилност и корелация, както и точността на оценката и изчисленията за чувствителност към риск;
- е) контролира проверката, която инвестиционният посредник извършва за оценка на съвместимостта, навременността и надеждността на източниците на данни, използвани във вътрешните водели, включително независимостта на информационните източници;
- ж) контролира проверката, която инвестиционният посредник извършва за оценка на резултатите от тестовете, които провежда за точността на вътрешния модел.

ГЛАВА ТРЕТА

ПРОЦЕДУРИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И РЕДУЦИРАНЕ НА РИСКОВЕТЕ, НА КОИТО Е ИЗЛОЖЕНО ИЛИ МОЖЕ ДА БЪДЕ ИЗЛОЖЕНО ДРУЖЕСТВОТО. ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЪЧНИЯ ПРОЦЕС

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху дейността на инвестиционния посредник, включително на рисковете, произтичащи от макроикономическата среда.

Процедурите за управление на риска включват:

- а) идентифициране на отделните външни и вътрешни данни, факти и събития, влияещи върху дейността на инвестиционния посредник;
- б) идентифициране и измерване на риска;
- в) наблюдаване, оценка и контрол на риска;
- г) докладване на риска.

Методите за ограничаване на рисковите фактори /хеджиране/ имат приоритет пред методите за управление на средствата при контрола на риска.

Измерването, анализирането и наблюдаването на рисковите фактори се извършва ежедневно, ежеседмично, ежемесечно и тримесечно от служителите при инвестиционния посредник.

Оценката на риска се извършва на база на анализ на следните компоненти:

- а) основните и значими дейности при инвестиционния посредник;
- б) вида и нивото /степената/ на присъщите за инвестиционния посредник рискове;
- в) адекватността на действащите контролни системи за управление на риска;
- г) обща оценка на риска.

Рисковите фактори, които оказват влияние върху дейността на инвестиционния посредник са:

а) пазарен – вероятността да се понесат загуби или да не се реализира печалба под въздействието на неблагоприятни промени в цените на ценни книжа, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други;

б) сетълмент риск и кредитен риск на насрещната страна и от големи експозиции – вероятността да се нарушат капиталовите изисквания на инвестиционния посредник;

в) операционен – вероятността да се понесат загуби в резултат на неподходящи или неправилни вътрешни процедури, грешки на длъжностни лица при инвестиционния посредник, вкл. в офисите или от вътрешни събития;

г) правен – вероятността да се понесат загуби в резултат на нарушения или неспазване на законовите и подзаконовите нормативни актове или вътрешно-дружествени документи;

д) репутационен риск – възможността от негативни публикации и изявления в средствата за масова комуникация, електронните медии и други, касаещи инвестиционния посредник, верни или неверни, да се причини намаление на клиентската база, приходите, или да се заведат съдебни дела;

е) бизнес-риск – възможността под влиянието на различни фактори от външната среда – макроикономически, политически и други, както и от условията за работа в тази среда, да се причинят негативни последици в дейността на инвестиционния посредник;

ж) позиционен риск /общ и специфичен/ - риск от промяната на цената на даден инструмент в резултат на фактори, свързани с емитента или в случай на деривативен инструмент – свързан с емитента на базовия инструмент, както и риска от промяната в цената на дадения инструмент, поради промяна в равнището на лихвените проценти;

з) стоков риск – риска от позиции в борсово търгувани стоки или стокови деривативни инструменти в инвестиционния търговски портфейл на инвестиционния посредник;

и) риск от концентрация – риск от несъчетаване на падежите между експозициите и кредитната им защита, както и риска, който възниква при прилагането на техники за редукция на кредитния риск и на големите индиректни кредитни експозиции.

й) валутен риск-рискът от промените на валутния курс на лева спрямо чуждите валути;

к) лихвен риск-риск от колебания в лихвените проценти, доколкото доколкото лихвоносните активи и лихвените пасиви падежират или търпят промени в лихвените равнища по различно време и в различна степен.

Според начина на измерване се оценяват очаквани и неочаквани рискове.

/1/ Очакваните рискове подлежат на измерване и се включват в цената на съответните финансови инструменти.

/2/ Неочакваните рискове са вероятности и са свързани с естествената вариация на пазарните инструменти /курсове, лихвени проценти и др./

РАЗДЕЛ II

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЪЧНИЯ ПРОЦЕС, СВЪРЗАН С ОЦЕНКИТЕ, ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ПАЗАРНА ИНФОРМАЦИЯ И ПРЕЦЕНКАТА ЗА ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ

Инвестиционният посредник изгражда и поддържа системи и механизми, които гарантират достоверността и надеждността на оценките, свързани с портфейла на дружеството.

Позициите в портфейла се оценяват в съответствие с методите за разумна и пазарна оценка.

/1/ Методът за разумна оценка трябва да осигури съответствие на прилаганата стойност за всяка позиция в портфейла с нейната текуща пазарна стойност. Стойността трябва да отчита динамичния характер на позициите в портфейла, изискванията за разумна обосновааност, дейността на инвестиционния посредник и целта на капиталовите изисквания във връзка с позициите в търговския портфейл.

/2/ Методът на пазарна оценка е оценяване поне веднъж дневно на позициите по лесно достъпни заключителни цени от независим източник, като борсови цени или цени от системи за пазарна информация, котировки от независими брокери с добра репутация.

/3/ При метода на пазарната оценка се използва по-консервативният от курсовете “Кулува” и “Продава”, освен ако инвестиционният посредник не е значителен за пазара участник /маркет-мейкър/ за съответния финансов инструмент и може да затвори позицията си по средна пазарна цена.

/4/ Когато не е възможно пазарно оценяване, инвестиционният посредник консервативно използва модел за оценка на позициите и портфейлите си. Оценяването по модел е всяко оценяване, което се сравнява спрямо стойности за сравнителна оценка /бенчмарк/ екстраполира или изчислява по друг начин от пазарните данни.

/5/ Оценяването по модел трябва да отговаря на изискванията посочени в **чл.105, пар.7 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.)**

/6/ За потвърждаване на оценките най-малко веднъж месечно се извършва независим периодичен преглед на точността и независимостта на пазарните цени или входните данни на модела.

/7/ Когато не са налични независими ценови източници или те са субективни, стойността на оценките по предходните алинеи се коригира при отчитане на факторите, посочени в **чл.105, пар.10 и 11 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.)**.

/8/ Когато инвестиционният посредник използва оценки, изготвени от трети лица, той преценява дали се налагат корекции в оценките.

/9/ Инвестиционният посредник преценява дали да създава корекции за нисколиквидните позиции, които могат да възникнат вследствие на пазарни събития или в резултат на дейността му, като концентрация на позиции и/или просрочени позиции и извършва периодично преглед относно тяхната необходимост.

/10/ Инвестиционният посредник изрично оценява необходимостта от корекции в оценката с цел отразяване на риска от използването на модел за оценка, който се отнася до използването на евентуално неточна методология за оценка или който е свързан с използването на евентуално неточни данни, които не са обект на наблюдение, за

прецизиране на модела за оценка на структурирани продукти, включително, но не само сукюритизирани позиции и кредитни деривати за п-то неизпълнение.

/11/ Други печалби или загуби, произтичащи от корекции в оценката, се включват при изчисляването на нетната печалба от портфейла и се добавят, или с тях се намалява допълнителният капитал на инвестиционния посредник за покриване на пазарни рискове.

/12/ Корекции в оценките, които надвишават стойностите, получени съгласно счетоводната политика на инвестиционния посредник, се третират съгласно ал.10 от настоящия член, ако те водят до съществени загуби или съгласно ал.11 в останалите случаи.

Диверсификацията на рисковете от заемите е в съответствие с пазарите, на които извършва дейност инвестиционният посредник и със стратегията му за предоставяне на заеми.

Раздел III МЕХАНИЗМИ ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

/1/ *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* Отделът за Нормативно съответствие при инвестиционния посредник извършва поне веднъж годишно преглед на дейността на посредника, в това число по оценка на рисковете, която включва проверките посочени по-горе от настоящите правила.

/2/ *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* Отделът за Нормативно съответствие при инвестиционния посредник извършва периодични проверки за съответствието на дейността на посредника с политиката и процедурите относно включването на позиции и цялостното управление на търговския портфейл, с оглед изчисляване на капиталовите изисквания в съответствие с **Наредба № 50 и Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.)** и съобразно рисковия им профил.

/3/ Механизмите за вътрешен контрол при инвестиционния посредник следва да гарантират установяването и документирането на всички големи експозиции и последващите промени в тях, в съответствие с изискванията на **Наредба № 50 и Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.)** и с цел последващо наблюдение на тези експозиции като част от цялостния процес на наблюдение на експозициите.

Специализираните служби за вътрешен контрол при инвестиционния посредник прилагат тристепенен механизъм за контрол на риска: превантивен текущ и последващ.

Превантивният контрол по отношение оценката на рисковите фактори при сделките, осъществявани от инвестиционния посредник са насочени към:

1. *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* Организиране на професионален инструктаж на лицата, сключващи договори и приемащи поръчки;

2. Внасяне на предложения за своевременно актуализиране и усъвършенстване на вътрешно-дружествените документи на инвестиционния посредник в съответствие с приети нови нормативни изисквания;

3. Провеждане на инструктажи на служителите в офисите на инвестиционния посредник, относно допуснати пропуски, грешки, слабости в работата им по сделки и поръчки, когато възникне необходимост от това, както и при промени в нормативни актове или вътрешни правила, изискващи това.

Текущият контрол по отношение правилното управление на рисковете включва:

1. Ежедневно следене експозициите към едно лице или група свързани клиенти да не надвишава 25 на сто от собствения капитал на ИП, с цел ограничаване на риска от прекомерната им концентрация, следене за своевременното установяване и документизиране на всички големи експозиции.

2. Своевременното уведомяване на Комисията за финансов надзор при надвишаване на големите експозиции, с посочване на причините довели до превишението и конкретните мерки за привеждане на експозициите в съответствие с установените ограничения;

3. Следене за оценяване поне веднъж дневно на позициите по лесно достъпни заключителни цени от независим източник, като борсови цени или цени от системи за пазарни информации.

Последващият контрол по отношение управлението на риска включва:

1. Задължителни препоръки за изпълнение при нарушаване правилата по управление на риска и търсене на най-строга дисциплинарна и имуществена отговорност от виновните длъжностни лица;

2. Внасяне на конкретни предложения пред Съвета на директорите за промяна във вътрешните документи на инвестиционния посредник, с оглед предотвратяване на пропуски, слабости и нарушения и привеждането им в съответствие със законовите изисквания;

3. Регулярно обучение на служителите при инвестиционния посредник.

Раздел IV

АДМИНИСТРАТИВНИ И СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И ОЦЕНКАТА НА КАПИТАЛА НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОСРЕДНИК

I. СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ

Счетоводните процедури по отношение на управлението на рисковете и оценката на капитала са възприети и следвани от инвестиционния посредник, действия по обработка на входящата финансово –счетоводната информация, чрез които се достига до оценки на нивата на риск и адекватността на капитала и ликвидността му.

II. ЦЕЛИ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ПРОЦЕДУРИ

Основна цел на счетоводните процедури е адекватното колектиране, обработка и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за:

1. Степента на риск, на която е изложен инвестиционният посредник;

2. Необходимият капитал за покритие на поетите рискове от дейността на инвестиционния посредник.

Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск и адекватността на капитала на инвестиционния посредник пред Съвета на директорите, е предпоставка за недопускане на концентрация на рисковете и понасяне на финансови загуби.

Счетоводните процедури трябва да осигуряват всеобхватност на стопанските процеси, като по този начин се минимизира рискът от загуба и изкривяване на информацията за моментното състояние на инвестиционния посредник.

Счетоводните процедури трябва да осигуряват подходящо структуриране на финансово-счетоводната информация за целите на управление на рисковете при инвестиционния посредник. Това се постига чрез детайлизиране и адекватно групиране на информацията

от първичните счетоводни документи, на базата на индивидуалния сметкоплан и специализирано програмно осигуряване.

Цел на счетоводните процедури е чрез наблюдение и своевременно сигнализиране на отговорните лица, да се избегнат нарушения на капиталовите и ликвидни изисквания, съгласно **Наредба № 50 и Регламент (ЕС) 575/2013 г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.)**.

III. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ПРОЦЕДУРИ

За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете и оценка адекватността и ликвидността на капитала са необходими редица действия и съгласуваност с всички звена при инвестиционния посредник.

Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

1. Спазване на одобрената от Съвета на директорите счетоводна политика на инвестиционния посредник, изработена в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети;
2. Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;
3. Осигуряване на необходимия информационен поток към юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор;
4. Навременност на подаваната към юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор информация;
5. Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация.
6. Активно взаимодействие с всички звена при инвестиционния посредник за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск и респективно необходимото ниво на капитал, отговарящо на рисковите експозиции;
7. Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници на надеждното им архивиране;
8. Организационна структура на юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор в съответствие с нуждите на инвестиционния посредник, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
9. Ежедневно осчетоводяване на всички операции в инвестиционния посредник, както и преоценка на ценните книжа в търговския и инвестиционния портфейл, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;
10. Ежедневно извличане, предоставяне на други звена и на ръководството на инвестиционния посредник, както и анализ на информацията за оценка на рисковете, адекватността на капитала и ликвидността на инвестиционния посредник. Ежедневно изготвяне на баланс и аналитична оборотна ведомост и активно участие при изготвяне на ежедневната справка за капиталовата адекватност и ликвидност на посредника;
11. Предвиждане на коригиращи действия при допускане на грешки от различно естество в юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор;
12. Възможност за контрол на дейността от звеното за вътрешен контрол и Съвета на директорите на инвестиционния посредник;
13. Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация, чрез осигуряването на подходящи помещения за това.

IV. ИЗБОР ЗА СЛЕДВАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ, НОРМАТИВНО ДОПУСТИМИ ПРАВИЛА ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО НА КАПИТАЛОВАТА АДЕКВАТНОСТ И ЛИКВИДНОСТ НА ИНВЕСТИЦИОННИТЕ ПОСРЕДНИЦИ

Инвестиционният посредник дефинира определени правила, които ще следва последователно във връзка с изчисляване на капиталовите изисквания за различните видове рискове. Така определените правила за действие обвързват инвестиционния посредник с изискванията при пресмятането на капиталовите ангажименти за различните видове рискове.

Инвестиционният посредник дефинира източниците на ценова информация, данните, от които ще се ползват за ежедневна и/или ежемесечна преценка на позициите в търговския и инвестиционния му портфейл, както и отговорните за това служители.

Източници на цени са регулираните пазари на ценни книжа – Българска фондова борса АД и чуждестранни регулирани пазари, на които се търгуват ценни книжа на посредника.

Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като: REUTERS, BLOOMBERG и т.н. За оценка на българските държавни ценни книжа могат да се ползват котировки от първични дилъри за тях, като в този случай се изисква да се определят дилърите и отговорните лица за колектиране и обработка на информацията.

За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата ѝ цена, като този метод се следва последователно. Отговорните за пресмятането на справедливите цени длъжностни лица трябва да могат да дават разяснения по kalkulациите и периодично да проверяват пригодността и адекватността на използваните методи.

Инвестиционният посредник следва да делегира отговорности на служители, които да следят за отклоненията в сетълмента по сделките с дългови инструменти, акции, валути и стоки. При разминаване на сетълмента с договорената дата, както и при наличието на кредитен риск на насрещната страна, инвестиционният посредник изчислява и поддържа собствен капитал за покритие на тези рискове.

Задължението за изчисляване на капиталови изисквания за риска, свързан с валутния курс е основание инвестиционният посредник, чрез свои служители, ежедневно да наблюдава дългите и късите си позиции в чуждестранна валута.

Инвестиционният посредник е създал такава организация, че да може да наблюдава и пресмята капиталовите изисквания и за останалите видове риск: риск, свързан с големите експозиции; кредитен риск; стоков риск; операционен риск и квалифицирано дялово участие; рискът, възникващ при консолидация на дъщерни дружества. За всеки от следените рискове следва да има отговорни служители, които да бъдат в достатъчна степен квалифицирани да изпълняват задълженията си, както и да разполагат с необходимото програмно и техническо осигуряване за целта.

V. АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

Административните процедури представляват изградени вътрешни правила, които осигуряват законосъобразното осъществяване на дейността на инвестиционния посредник. Административните процедури включват правилно разпределени

правономощия и задължения на служителите, чрез които посредникът е в състояние да функционира, в рамките на нормативните ограничения на дейността си.

Административни процедури необходими за осъществяване на дейността на инвестиционния посредник са:

1. Процедура за одобряване или коригиране на вътрешните правила;
2. Наличие на система за вътрешен контрол;
3. Поредица от действия на служители във връзка с осъществяване на инвестиционните услуги, които посредникът предлага, съобразно издадения му лиценз;
4. Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на инвестиционния посредник;
5. Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в посредника, включително и тяхното архивиране;
6. Администриране и управление на информационната система;
7. Правила и отговорни служители за уведомяване на Комисията за финансов надзор относно дейността на инвестиционния посредник.

Във вътрешните правила инвестиционният посредник регламентира случаите на конфиденциалност при работа с вътрешна информация, както и нормите за поведение на служителите по отношение на клиентите на инвестиционния посредник, в случаи, когато услугата искана от клиент, се отнася до инвестиция, информацията, за която не е публично достояние.

VI. ПРОЦЕДУРИ ПО НАБЛЮДЕНИЕ И ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ГОЛЕМИТЕ ЕКСПОЗИЦИИ

Експозиция на Инвестиционния посредник (наричано за краткост ИП) към клиент или група свързани клиенти се счита за голяма, когато нейната стойност е по-голяма или равна на 10 на сто от собствения му капитал, изчислен съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.). При пресмятане на общия размер на експозицията към дадено лице или група свързани лица, се сумират всички балансови и задбалансови суми към него или групата свързани предприятия.

Активи към едно лице или група свързани лица могат да са:

1. финансови инструменти в търговския и инвестиционен портфейл (акции, облигации, деривати), по които емитент е лицето, за което се изчислява по пазарна стойност наличие или липса на голяма експозиция;
2. вземания от лицето или групата свързани лица от всякакъв характер- търговски вземания (по предоставени на лицето или групата свързани лица стоки и/или услуги, които все още не заплатени), вземания по предоставени аванси, съдебни вземания, вземания от лихви, дивиденди и т.н.;
3. кредити, отпуснати на лицето или групата свързани лица, за покупка на ценни книжа;
4. вземания по предоставени от лицето или групата свързани лица форми на гаранции за изпълнение на задължения.

При изчисляване на експозиция към едно лице или група свързани лица, съгласно чл. 390, пар. 6 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.), се изключват сумите, формирани от:

1. Експозициите, възникнали в обичайния сетълмент цикъл в рамките до два работни дни след извършване на плащането, при валутни сделки;

2. Експозициите, възникнали в обичайния сетълмент цикъл в рамките до 5 работни дни след извършване на плащането или доставката на ценните книжа, в зависимост от това, кое от двете събития настъпи по-рано, в случай на покупка или продажба на ценни книжа.

3. В случаите на извършване на парични преводи, клиринг и сетълмент на финансови инструменти, попечителски услуги – забавеното получаване на средствата, както и другите експозиции, произтичащи от дейността на клиента, чийто падеж е най-късно на следващия работен ден.

4. В случаите на извършване на парични преводи, клиринг на финансови инструменти, услуги по клиринг и сетълмент във всяка валута – експозиции в рамките на един борсов ден към институции, предоставящи тези услуги.

5.(допълнено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.) Експозициите, с които е намален собственият капитал съгласно членове 36, 56 и 66 от Регламент (ЕС) № 575/2013

(допълнено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.)С цел определянето на цялостната експозиция към клиент или група свързани клиенти във връзка с експозициите, посочени в чл. 390, пар. 7, от Регламент (ЕС) № 575/2013 когато е налице експозиция към определени базисни активи, ИП прави оценка на базисните експозиции, като отчита икономическата същност на структурата на сделката и рисковете, присъщи на структурата на сделката, за да определи дали тя представлява допълнителна експозиция

(отменено поради единтичност с решение на СД на дата 16.10.2015г.)Когато е налице експозиция към определени базови активи, ИП извършва преценка на схемата на свързаност на базовите експозиции или и двете. За тази цел ИП оценява икономическото естество и възможните рискове, присъщи на структурата на трансакцията.

При изчисляване на експозиция към едно лице или група свързани лица не се определят рискови тегла за различните видове активи, съгласно **чл. 401, от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**. Изключение правят активи, представляващи вземания и други експозиции към регионални правителства и местни органи в Република България или друга държава членка на Европейския съюз или гарантирани от тях вземания, на които ИП приписва нулево рисково тегло, съгласно **чл. 400, ал. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**

(Не се допуска нетиране на дълги с къси позиции към едно лице или група свързани лица и последваща проверка за наличие на големи експозиции. Изключение се прави за експозиции в търговския портфейл, съгласно разпоредбите на чл. 83, ал. 2 и 3 от Наредба №35.) – отменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.

ИП ежедневно прави проверка за наличие и промяна в големите експозиции. За целите на изчисляване на големите експозиции всеки работен ден се извършват следните действия:

Юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор ежедневно:

1. пресмята собствения капитал, изчислен съгласно правилата на **Наредба № 50 и Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)** на база данните от предходния работен ден;

2. предоставя на изпълнителния директор информация за преоценените собствени финансови инструменти, по емитенти;

3. предоставя на изпълнителния директор информация за задължените към ИП лица и сумите по тях, за всички видове вземания, аванси, кредити, гаранции и т.н.;

Съвет на директорите, Изпълнителният директор, заедно със служителите, работещи по договор за инвестиционния посредник, на база сумата на собствения капитал на ИП по **Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) определят:**

1. сумата над която експозиция към едно лице или група свързани лица се счита за голяма;

2. сумата на 25 процентния размер на собствения капитал, която свързаните с ИП лица нямат право да надвишават;

3. Когато отделното лице по т. 1 е институция или когато група свързани лица включва една или повече институции, стойността на големите експозиции не трябва да надвишава 25 на сто от **приемливия (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) капитал на ИП или 50 на сто от минимално изискуемия начален капитал по чл. 29 от Директива 2013/36/ЕС (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

4. При положение, че размерът на 25 на сто от **приемливия капитал е под 150 милиона евро, стойността на експозицията след отчитане ефекта от редуциране на кредитния риск съгл. Чл. 399-402 от Регламент (ЕС) № 575/2013 не надвишава 100 на сто от приемливия капитал на ИП (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

5. В случаите, когато е изтекъл период, по-малък или равен на 10 дни от деня на превишаване на ограниченията, превишението, възникнало от сделките в търговския портфейл не трябва да превишава 500 на сто от стойността на **приемливия (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) капитал**.

6. Сумата на всички превишения над ограниченията с продължителност на превишението на повече от 10 дни не трябва да надхвърля 600 на сто от стойността на **приемливия (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) капитал на ИП**.

7. на база информацията за сумите по (емитенти, респективно задължени лица) преоценените финансови инструменти, вземанията, авансите, кредитите, гаранциите и др., всички експозиции към едно лице или група свързани лица и дали има големи експозиции и с колко са се променили последните, като внася информация пред изпълнителния директор в случай на нарушение на някои от законовите ограничения за размерите на големите експозиции;

8. **(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)** ежедневно предава на ръководителя на отдел „Нормативно съответствие” доклад за наличието, изменението и степента на близост на големите експозиции на ИП до законовите ограничения; **(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.) Ръководителят на отдел „Нормативно съответствие”**

Механизмите за вътрешен контрол при инвестиционния посредник следва да гарантират установяването и документирането на всички големи експозиции и последващите промени в тях, в съответствие с изискванията на **Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)** и с цел последващо наблюдение на тези експозиции като част от цялостния процес на наблюдение на експозициите.

Ежедневно следене експозициите към едно лице или група свързани клиенти да не надвишава 25 на сто от **приемливия (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**

капитал на ИП, с цел ограничаване на риска от прекомерната им концентрация, следене за своевременното установяване и документиране на всички големи експозиции.

Предоставя при необходимост на изпълнителния директор на ИП информация със следното съдържание:

1. посочване на всички големи експозиции, по суми и лица;
2. посочване на - близките до 10 процентната граница от приемливия капитал по Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) експозиции към едно лице или група свързани лица;
3. допуснатите нарушения и близостта до нарушаване на законово определените лимити за големи експозиции от едно лице или група свързани лица, или от ИП като цяло.

(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.) Ръководителят на отдел „Нормативно съответствие” информира и предоставя , след съгласуване с изпълнителния директор, в законоустановения срок на Комисията по финансов надзор изискваните документи, при всеки от случаите изброени в чл. 393-395 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.), касаещи големите експозиции.

В случаите на уведомление на Комисията по финансов надзор по чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013(изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) при нарушение на законово ограничени лимити за размерите на големите експозиции), мерките за привеждане на експозициите в съответствие с установените законови ограничения, се дават от изпълнителния директор на ИП.

Раздел V

ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНКА И ПОДДЪРЖАНЕ НА СТОЙНОСТТА, ВИДОВЕТЕ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО НА ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

(1) Капиталът на инвестиционния посредник представлява размера на собствените средства, който е необходим за покриване на рискове, възникнали във връзка с дейността му. Той гарантира изпълнението на поетите ангажименти пред контрагентите на дружеството и е израз на ангажираността на акционерите в стопанските процеси.

(2) Вътрешният капитал на инвестиционния посредник са финансовите ресурси /заделените резерви/ необходими за покриване на рисковете, свързани с цялостната дейност на инвестиционния посредник.

II. ОЦЕНКА И ПОДДЪРЖАНЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ

Собственият капитал на инвестиционния посредник трябва по всяко време да е минимум равен на капиталовите изисквания за позициите в портфейла и тези във връзка с цялостната дейност на посредника, изчислени съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.), т.е. сумата на собствения капитал следва да е не по-малка от тази на вътрешния капитал.

Размерът на вътрешния капитал се изчислява ежедневно от главния счетоводител на инвестиционния посредник, на база нормативните разпоредби, съдържащи се в Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) и отделните направления в дейността на инвестиционния посредник , за които се изисква заделяне на финансов ресурс.

Необходимата сума на вътрешния капитал зависи както от текущата дейност на инвестиционния посредник, така и от дейността му в предходни години, тъй като изчисляването на заделения финансов ресурс за операционен риск се базира на три завършени предходни финансови години.

Сумата на вътрешния капитал на инвестиционния посредник се формира от следните елементи:

1. сума, необходима за покриване на капиталовите изисквания за кредитен риск, кредитен риск на насрещната страна, риск от разсейване и сетълмент риск при свободни доставки;
2. сума, необходима за покриване на сетълмент риска;
3. сума, необходима за покриване на капиталовите изисквания за позиционен, валутен и стоков риск;
4. сума, необходима за покриване на капиталовите изисквания за операционен риск.

При изчисляване на капиталовите изисквания за кредитен риск инвестиционния посредник, прилага стандартизирания метод, съгласно **Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

При изчисляване на капиталовите изисквания за позиционен риск, в частта за общ риск при търгувани дългови инструменти, инвестиционният посредник избира да прилага падежния метод, съгласно **Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

При изчисляване на капиталовите изисквания за операционен риск, инвестиционният посредник избира да прилага метода на базисния индикатор в **Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

III. ВИДОВЕ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КАПИТАЛ

(1) Видовете вътрешен капитал на инвестиционния посредник се разграничават съобразно рисковете които последния покрива, а именно:

1. вътрешен капитал, необходим за покриване на капиталовите изисквания за кредитен риск, кредитен риск на насрещната страна, риск от разсейване и сетълмент риск при свободни доставки;
2. вътрешен капитал, необходим за покриване на сетълмент риска;
3. вътрешен капитал, необходим за покриване на капиталовите изисквания за позиционен, валутен и стоков риск;
4. вътрешен капитал, необходим за покриване на капиталовите изисквания за операционен риск.

(2) Разпределението на вътрешния капитал следва принципа на неизбежност на заделянето. Това означава, че първо се заделя ресурс, който да покрие операционния риск, тъй като последния е на база предходни периоди и е невъзможно да бъде променен в настоящия период. За останалите рискове времето разпределяне на капитала става едновременно, тъй като те касаят настоящия момент и не са градиращи по някакъв признак на важност.

(3) В началото на всяка финансова година, след заделянето на сума за вътрешен капитал необходима за покриване на операционен риск, юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор изчислява изискуемите суми за покриване и на останалите рискове, на база текущата информация.

(4) Юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор на инвестиционния посредник предоставя на Съвета на директорите процентното разпределение на вътрешния капитал по съответните рискове, както и възможната стойност, до която последния може да достигне.

(5) Съветът на директорите на инвестиционния посредник взема принципно решение при приемането на бюджета за следващата финансова година за реструктурирането и разпределянето на вътрешния капитал през започващата финансова година, съобразявайки се с нормативните ограничения, стратегията за търгуване и очакваното състояние на вътрешния капитал към края на текущата финансова година.

(6) *(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.)* Съветът на директорите на инвестиционния посредник уведомява ръководителите на Отдел „Капиталови пазари”, Отдел „Нормативно съответствие” и Юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор за взетото принципно решение за реструктурирането и разпределянето на вътрешния капитал.

ГЛАВА IV

ВИДОВЕ РИСКОВЕ, ВЪЗНИКВАЩИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ДЕЙНОСТТА НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОСРЕДНИК И НАЧИНИТЕ ЗА СПРАВЯНЕ С ТЯХ

Раздел I

КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА

Кредитният риск при инвестиционния посредник има два основни компонента:

1. Риск от неизпълнение на контрагента в маржин сделки /заемни сделки/ на капиталовия пазар – валутни операции, фючърс, суапове, опции, дялове и акции;
2. Продуктов риск, който се измерва с евентуалната загуба при неизпълнение на задълженията от ответната страна в сделката.

За изчисляване на рисково-претеглените активи за кредитен риск, инвестиционният посредник използва стандартизационния подход, регламентиран в **Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

Кредитният риск от контрагента е рискът контрагентът по определена сделка да изпадне в неизпълнение преди окончателния сетълмент на паричните потоци на сделката.

Кредитният риск от контрагента възниква от експозиции, свързани с :

1. Сделки с деривативни инструменти;
2. Репо-сделки;
3. Сделки по предоставяне и получаване в заем на ценни книжа;
4. Маржин заемни сделки;
5. Транзакции с удължен сетълмент.

Експозициите към кредитен риск от контрагента участват при претеглянето на експозициите към кредитен риск.

(добавено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)Капиталовите изисквания за кредитен риск се изчисляват в съответствие с Трета част, дял II и с член 379 от Регламент (ЕС) 575/2013 г.

(отменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.) (Капиталовите изисквания за кредитен риск на насрещната страна се определят в размер на 8 на сто от общия размер на рисковопретеглените експозиции, съгласно чл. 71, ал. 1 от Наредба № 35.)

Процедурата по одобряване, изменение, подновяване и рефинансиране на кредитни сделки се приема от органите за управление на инвестиционните посредници, а звената, които осъществяват кредитните сделки трябва задължително да се съобразяват с тях.

Заемни сделки се разглеждат, оценяват, одобряват и сключват в централата на инвестиционния посредник.

Заемни сделки, които биха довели до формиране на открити позиции са:

1. Покупко-продажби на чуждестранна валута срещу левове на форуърд;
2. Покупко-продажби на чуждестранна валута срещу левове на спот вальор;
3. Покупко-продажби на валута срещу друг вид валута на спот вальор;
4. Покупко-продажба на валута срещу друг вид валута на форуърд;
5. Суап операции;
6. Покупко-продажби на опции;
7. Покупко-продажба на фючърси;
8. Сделки с ценни книжа.

Сделките се сключват от дилърите при инвестиционния посредник. Документите, удостоверяващи сключването на сделките са:

1. Тикет – съставен от дилъра на специална бланка или разпечатан от система за търговия на чуждестранен брокер (REUTERS DEALING SYSTEM), съдържаш:
  - а) тип на сделката;
  - б) характер на сделката – покупка или продажба;
  - в) валута;
  - г) главница и лихви;
  - д) номинал на договора;
  - е) размер на премията /по сделки с деривативи/;
  - ж) вальор /падеж/ на сделката;
  - з) курс на сделката;
  - и) бенефициент и кореспондент по сделката;
  - к) подпис на дилъра, сключил сделката;
  - л) дата на сключване на сделката.
2. Изпратено потвърждение по S.W.I.F.T. /или телекс, или писмо/ от инвестиционния посредник;
3. Получено потвърждение по способа посочен в предходната точка от контрагента по сделката.

Главният дилър, съответно ръководителят на звено „Капиталови пазари, търговия с финансови инструменти и бек-офис”, преди да одобри сделката чрез подписа си проверява спазването на лимита от съответния дилър.

Звено „Бек-офис” контролира своевременното изпращане и получаване на потвържденията и нарежданията за плащания по сделките.

Служителите в бек-офиса предават копие от дилърския тикет по сделките на датата на сключване на сделката в счетоводството за извършване на необходимите счетоводни записвания.

Служителите, отговарящи за валутната наличност, следят движенията по кореспондентските сметки по валути.

След извършване на необходимите счетоводни записвания, документацията за счетоводните операции се предава на служителите от бек-офиса, където се съхраняват към досието на сделката.

На вальора на сделката юридическото лице, извършващо счетоводно обслужване на ИП съгласно договор получава от служителите в бек-офиса оригиналния дилърски тикет, за вземане на последните счетоводни записвания.

Ежедневно ръководителя на бек-офиса изготвя справка за сключените сделки, която представя на главния дилър или на ръководителя на звеното „Капиталови пазари, търговия с финансови инструменти и бек-офис“.

(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.) Ръководителят на отдел „Капиталови пазари ” при Инвестиционния посредник е длъжен стриктно да спазва политиката на посредника, одобрена от Съвета на директорите, а именно, консервативна, умерено-консервативна, умерено-рискова или рискова.

Раздел II ОСТАТЪЧЕН РИСК

/1/ Инвестиционният посредник следи и контролира остатъчния риск, произтичащ от по-ниска ефективност от очакваната на използваните техники за редуциране на кредитния риск и на очакваната загуба.

/2/ Когато се отчита редуциране на кредитния риск или на очакваната загуба, инвестиционният посредник извършва и цялостна оценка на кредитния риск на базисната експозиция. При репо сделките нетният размер на експозицията се счита за базисна експозиция.

/3/ За изчисляване на рисково-претеглените експозиции по стандартизирания метод за кредитен риск, инвестиционният посредник може да отчита редуциране на кредитния риск, когато са изпълнени нормативните изисквания.

/4/ Експозиция с призната кредитна защита не може да получи по-високо рисково тегло, отколкото без признаване на защитата.

/5/ Техниките, използвани за доставка на кредитна защита, действията и предприетите стъпки, следва да осигуряват споразумения за кредитна защита, които са правно валидни и изпълними във всяка относима юрисдикция.

/6/ Инвестиционният посредник предприема подходящи действия за осигуряване на ефективността на споразуменията за кредитна защита.

/7/ В случай на обезпечена кредитна защита активите, които се признават за обезпечение, трябва да са достатъчно ликвидни и тяхната стойност в дългосрочен план да е толкова надеждна, че да осигури ефективност на кредитната защита, като се взема под внимание използваният метод за изчисляване стойността на рисковопретеглените експозиции и допустимата степен на признаване на активите.

/8/ В случай на обезпечена кредитна защита инвестиционният посредник заемодател има право на бърза реализация или на задържане на активите, използвани за защита на заемите в случай на неизпълнение на задължението, неплатежоспособност или несъстоятелност на длъжника или друго кредитно събитие, определено в документите по сделката. Когато е подходящо, същите действия се предприемат срещу попечителя на обезпечението. Степента на корелация между стойността на активите, използвани за защита и кредитното качество на длъжника не трябва да е прекомерна.

Раздел III РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ

/1/ Рискът от концентрация е неадекватна диверсификация на експозиции към клиенти, групи свързани клиенти, клиенти от един и същ икономически отрасъл, географска област или възникнал от една и съща дейност, което може да причини значителни загуби, както и рискът свързан с големи непреки кредитни експозиции.

/2/ Инвестиционният посредник е длъжен ежедневно да следи своите експозиции към едно лице или към група свързани клиенти, която не може да надхвърля 25 на сто от собствения му капитал.

/3/ Инвестиционният посредник е длъжен да уведоми Комисията за финансов надзор най-късно до следващият работен ден за всяка нововъзникнала голяма експозиция / нетната стойност е по-голяма или равна на 10 на сто от собствения капитал на инвестиционния посредник.

/4/ Инвестиционният посредник е длъжен да следи ежедневно и експозициите си към издатели на обезпечение за прекомерна концентрация и да уведоми Комисията при наличието на такава.

/5/ Инвестиционният посредник наблюдава и контролира големите си експозиции в съответствие с **чл.390-403 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

/6/ Инвестиционният посредник създава и поддържа системи за наблюдение и контрол на големите експозиции, свързани с поемане на емисии в периода между датата на първоначалния ангажимент и работен ден първи, отчитайки рисковете, свързани с конкретния пазар.

/7/ Инвестиционният посредник изчислява общите експозиции към индивидуални клиенти или група свързани клиенти чрез сумиране на експозициите, възникнали от сделките в търговския портфейл и в инвестиционния портфейл.

Раздел IV РИСК, СВЪРЗАН СЪС СЕКЮРИТИЗАЦИЯТА

/1/ Инвестиционният посредник трябва да наблюдава и оценява риска, възникващ от секюритизационни сделки, при които е инициатор или спонсор, за да се осигури, че икономическата същност на сделката е напълно отразена при оценката на риска и при вземането на управленски решения.

/2/ При традиционната секюритизация инвестиционният посредник – инициатор – **може да изключи секюритизираните експозиции от изчислението на рисковото претегления размер на експозициите и размера на очакваната загуба, ако са изпълнени условията на чл. 243, пар. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**

/3/ При синтетична секюритизация инвестиционният посредник – инициатор – **изчислява рисковопретегления размер на експозициите, и когато е приложимо, размера на очакваните загуби за секюритизираните позиции, съгласно разпоредбите на чл. 244 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)**.

/4/ Рисково претегленият размер на секюритизиращите позиции участва при изчисляването на рисковото претегления размер на експозициите за кредитен риск.

/5/ Рисковите тегла, приложими спрямо стойността на секюритизиращите позиции, се определят съгласно тяхната степен на кредитно качество.

/6/ Ако инвестиционен посредник има експозиции в различни секюритизиращи траншове, той третира всеки транш като отделна секюритизираща позиция.

/7/ Секюритизиращите позиции включват експозиции от секюритизация, произтичаща от деривативни инструменти върху лихвени проценти или валутни деривативни инструменти.

(изменено с решение на СД на дата 15.06.2020 г.) В процеса по установяване, управление и наблюдение на риска свързан със секюритизация, ИП „МК Брокерс“ АД следва стриктно процедурите и механизмите описани Регламент (ЕС) № 575/2013 г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.).

Раздел V ПАЗАРЕН РИСК

Пазарният риск включва в себе си лихвен риск, валутен риск и специфичен пазарен риск, влияе се от риска на насрещната страна и може да породи ликвиден риск, затова ефективното управление на всички тези рискове води и до минимизиране на пазарния риск. Основната цел в управлението на пазарния риск е поддържането на поеманите от инвестиционния посредник рискове на ниво, което е в съответствие със стратегическите му цели, а именно: постигане на стабилен ръст на доходите от инвестиции при осигуряването на максимална сигурност на активите и минимизиране на възможните загуби. Управлението на пазарния риск се осъществява също така с цел:

- идентифициране, измерване и определяне на приемливо ниво за пазарния риск;
- постоянно наблюдение на пазарния риск;
- предприемане на мерки за поддържане на поемания от инвестиционния посредник пазарен риск на ниво, което не застрашава финансовата му стабилност и интересите на неговите клиенти;
- предотвратяване въвличането на инвестиционния посредник и участие на негови служители в осъществяването на незаконна дейност, в т.ч. легализация на доходи, получени по престъпен начин и финансиране на тероризма;
- изключване използването на вътрешна информация и понасяне на съответната отговорност при нарушаване на тези ограничения;
- изключване на конфликти на интереси.

1. Причини за възникването на пазарния риск могат да бъдат:

(а) вътрешни причини:

- преднамерени манипулации при придобиването или продажбата на финансови инструменти;
- грешни действия при придобиването или продажбата на финансови инструменти, в т.ч. при определяне на матуритетите и обемите;
- необмислена, неконтролирана търговия на финансови инструменти от страна на служител на инвестиционния посредник, който не се съобразява с тези правила и предприема рискове в разрез със заложените от ръководството лимити.

(б) външни причини:

- промяна в пазарните стойности на финансовите инструменти от търговския портфейл на инвестиционния посредник – неблагоприятна промяна в пазарните цени на финансови инструменти, в т.ч. производни финансови инструменти под влияние на фактори, свързани със състоянието на емитента и с общите колебания в пазарните цени на финансовите инструменти;
- промяна в курсовете на чуждестранни валути;
- промяна в пазарната цена на ценни метали;
- разлики в матуритетите на активи, пасиви и задбалансови ангажименти свързани с инструменти с фиксиран лихвен процент;
- разлики в матуритетите на активи, пасиви и задбалансови ангажименти свързани с инструменти с плаващ лихвен процент;

- изменения в кривата на доходността по късите и дългите позиции на един и същи финансов инструмент (на един и същи емитент), създаващи риск от загуба в резултат превишение на потенциалните разходи над приходите при затваряне на позициите (риск от промяна в кривата на доходността);

- базисен риск:

- за финансовите инструменти с фиксиран лихвен процент при условие, че съвпадат матуритетите им и схемата, по която падежират – несъвпадение в степента на изменение на лихвените проценти по привлечените и предоставените от инвестиционния посредник ресурси;

- за финансовите инструменти с плаващ лихвен процент при условие, че съвпадат периодите, когато се променят прилаганите лихвени проценти – различна степен на изменение в лихвения процент.

2. Мониторинг на пазарния риск

Основна задача на системата за мониторинг на пазарния риск е постигането на достатъчно бърза реакция от отделите в инвестиционния посредник на вътрешни и външни изменения и колебания на финансовите пазари с цел минимизиране загубите на тези пазари и максимизиране доходността от операции с финансови инструменти при запазване на установеното ниво на риска.

По отношение на **ценовия риск** звената в инвестиционния посредник, които участват в сделки с финансови инструменти осъществяват:

- използване на деривативни инструменти за хеджиране на риска, в т.ч. опции, суапи, форуърдни и фючърсни контракти;

- лимитиране на позиции по използваните финансови инструменти;

- спазване на установените дневни лимити за позиции, откривани по всеки финансов инструмент;

- подготовка на аналитични отчети, съдържащи: описание на конюктурата на финансовите пазари, техните ценови и обемни характеристики, волатилността на показателите в предходни периоди, ликвидност, тенденции и фактори (фундаментални и временни);

- прогнози за запазване или промяна в пазарни тенденции и трендове и препоръки за по нататъшната политика на инвестиционния посредник. Служителите, които се занимават с анализ на тенденциите на капиталовия пазар извършват не по-рядко от веднъж седмично анализ на развитието в краткосрочен и средносрочен план на всички значителни позиции, включени в търговския портфейл на инвестиционния посредник.

За целите на минимизирането на пазарния риск инвестиционния посредник използва следните основни процедури и методи:

1. аналитични методи за разглеждане на рисковете, които позволяват достоверното измерване на риска, оценка на основните фактори, присъщи на пазарния риск и надеждното прогнозиране на пазарната ситуация;

2. финансовите операции, които пораждаат риск, подлежат на задължителна процедура по тяхното лимитиране. На всяко ниво за вземане на решения се приемат качествени (набор от прилагани инструменти за извършване на операции и сделки) и количествени ограничения/лимити за дейността;

3. ясно очертани граници в отговорностите и отчетността на всеки отдел в инвестиционния посредник;

4. потвържденията на решенията за сключване на сделки на значителна стойност с висок пазарен риск от съвета на директорите на инвестиционния посредник по предложение на отделите в ИП;

Раздел VI РИСК, ПРОИЗТИЧАЩ ОТ ПОТЕНЦИАЛНА ПРОМЯНА В ЛИХВЕНИТЕ ПРОЦЕНТИ

Лихвеният риск е свързан с несигурността от възвращаемостта на дадена инвестиция, свързана с промени в пазарните нива на лихвените проценти (например с възможността дългов инструмент с фиксирана лихва да намали стойността си като резултат от покачването на лихвените нива). Промяната в лихвените нива в България, в Евророната, в САЩ и в световен план въобще е изключително важен показател, който трябва отблизо да се следи от служителите на ИП, за да се реагира незабавно (чрез реструктуриране на търговския портфейл на инвестиционния посредник или използване на хеджиращи техники) при необходимост. Начините за ограничаване и контрол на лихвения риск включват:

- преобладаващ размер на инвестициите във финансови инструменти с плаващ лихвен процент за сметка на тези с фиксиран;
- акцент върху инвестирането в краткосрочни и средносрочни дългови ценни книжа за сметка на дългосрочните; закупуване на деривативни инструменти, структуриране за ограничаване на лихвения риск (суапови договори) с цел хеджиране на лихвения риск (отделът за анализ и управление на риска следи за съотношението между книгата, риска по които се хеджира и хеджиращия актив с цел избраната хеджираща стратегия да не може да премине в спекулативна такава);
- анализа на съотношението между сроковете за промяна на лихвените проценти и разпределението на лихвочувствителните активи, пасиви, задбалансови експозиции във временни интервали в зависимост от срока на падежа (за инструментите с фиксиран доход) или срока за промяна на лихвените проценти (за инструментите с променлив доход) с оглед на избягване на несъответствия, които биха могли да доведат до загуби. Анализът за влиянието на динамиката на лихвените проценти върху нетния лихвен доход се базира на очакванията относно промените на лихвените проценти в бъдеще.

Раздел VII ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

Съгласно чл. 4, пар. 1, т. 52 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. *операционният риск е определен като риск от загуба, произтичащ от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, лица и системи, или поради външни събития, като включва в себе си правния риск. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.).*

За определяне на капиталовото изискване за операционен риск, ИП прилага метода на базисния индикатор съгласно чл. 315 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.).

1.1. Дефиниране обхвата на операционния риск в ИП

За целите на тези правила операционният риск в ИП включва:

- **Риск от грешки** при сключване на сделки с финансови инструменти (или тяхното документиране или осчетоводяване) или риск от сключване на сделки за сметка на инвестиционния посредник или при условията на доверително управление, които не вземат под внимание правилата за управление на риска, както и общоприетите пазарни методи за диверсификация на портфейла от финансови инструменти, за анализ на позициите, и други, и потенциално могат да доведат до големи загуби за посредника;
- **Правен риск** означава риск от налагане на имуществени санкции, принудителни административни мерки или от предявяване и реализиране на

гражданскоправни претенции по отношение на инвестиционния посредник, свързани с неизпълнение на негови задължения съгласно действащ нормативен акт или договор;

• **Риск от повреждане/срив на операционната система (софтуера) или хардуера**, използван за предоставяне на услугите от инвестиционния посредник. Риск от срив на комуникациите с пазара на финансови инструменти, на които оперира посредника.

Основните видове събития/поведение – носители на операционния риск са, както следва:

- Измами от лица, работещи в структурата на посредника;
- Измами от лица, работещи извън структурата на посредника;
- Поведение на служителите/наетите по граждански договори лица и спазване на инструкциите за безопасност/контрол на риска;
- Поведение на клиентите, характеристики на предлаганите продукти и установени модели на поведение;
- Повреда на материални активи;
- Системни сринове;
- Изпълнение на сделките, доставки и управление на процесите;

Примери за най-често срещаните събития, които могат да доведат до реализиране на операционния риск са, както следва: неясни инструкции на клиента/неспазване инструкциите на клиента/грешни или неясни нареждания, рискове, свързани с имплементирането на нови продукти, несъответствие между реалното състояние (разпределение) на активите на клиенти, държани по подметки на инвестиционния посредник и начина на тяхното отчитане, пропуск да се осигури най-добрата цена за клиент, неизпълнение на насрещната страна, проблеми при сетълмента, пропуск да се събере вземане на посредника.

Горното изброяване в никакъв случай не може да се приеме за изчерпателно, а има насочващ характер.

Служителите на ИП постоянно следят информационния масив, събиран за целите на управлението на операционния риск и в случай на нужда допълва тези правила с нови видове събития, при които може да се реализира операционния риск в инвестиционния посредник.

I.2. (A) Мерки за ограничаване на всички видове операционен риск: събиране и обработка на информация за събития – индикатор за нивото на съществуващия риск и последващ анализ на информацията с цел превенция на риска

Независимо от вида операционен риск, който се цели да бъде ограничен или от взетите за ограничаването му мерки, служителите на инвестиционния посредник се ръководят неизменно от **принципа на събиране и обработка на възможно най-голямо количество исторически данни за дейността на инвестиционния посредник, които дават представа за честотата и характера на загубите, реализирани от инвестиционния посредник**, независимо колко незначителни са тези загуби. Събирането и обработката на такъв информационен масив обхваща дейността на посредника от началото на неговото регистриране до датата на приемането на тези правила и цели категоризирането на загубите (включително потенциалните такива, които е можело да настъпят в резултат на грешки и несъответствия) в четири подгрупи, както следва:

- събития, настъпващи с голяма честота и носещи риск от (потенциални) големи загуби за посредника – подгрупа I;
- събития, настъпващи рядко и носещи малък риск от загуба – подгрупа II;
- събития, настъпващи с голяма честота и носещи малък риск от загуба – подгрупа III;

- събития, настъпващи рядко и носещи риск от (потенциални) големи загуби за посредника – подгрупа IV.

В процеса на дефиниране и извършване на сравнителен анализ на събитията в подгрупи III и IV служителите на посредника може да използват събитията, носещи риск от дребни загуби за посредника като сигнал за рядко настъпващите, но значителни по своите последици събития от подгрупа IV. Регистрирането на събития от подгрупа III ще бъде ясен знак за мерките, които трябва да се вземат за тяхното ограничаване и елиминиране с цел да бъдат избегнати по-сериозните събития от подгрупа IV. Така например, в случаите, когато при изпълнението на дребна сделка възникне проблем, този проблем трябва да бъде отстранен, преди да се прояви и при сделка на по-голяма стойност. Тази система от мерки за наблюдение и ранно предотвратяване на операционния риск включва следните стъпки:

- **Идентификация на събитие** – потенциален носител на операционен риск (риск от загуба); Служителите работят по идентификацията на събитията – потенциални носители на операционен риск с помощта на началниците на всички останали отдели в инвестиционния посредник

- **Докладване за събитието**; Докладването на събитието трябва да бъде организирано така, че да бъде извършвано от служителите с минимум време и усилия.

- **Приоритизиране и класификация** на информацията; Включва отсяване на онези събития, които действително имат значение за контрол и анализ на оперативния риск, както и подреждане на събитията по значимост (кои трябва да бъдат обработени първи в зависимост от тяхната значимост за цялостната дейност на посредника). При приоритизирането се вземат предвид следните характеристики на събитията – предмет на анализа:

1. „Сценарии на най-лошото стечение на обстоятелствата” – прави се реалистична преценка на максималните вреди, които може да нанесе дадено събитие;
2. „Повтарящи се събития” – отдава се голямо значение на събития, които исторически се проявяват многократно при осъществяване дейността на посредника;
3. „Обхват на събитието” – отдава се голямо значение на събития, които потенциално могат да създадат проблеми с много аспекти или на различни нива за разлика от събития, имащи единствено локален ефект. След преценка релевантните събития се класифицират в една от подгрупите, посочени по-горе;

- **Обработка на информацията и съобщаване на резултатите** на съответния ресорен началник на отдел или пряко на съвета на директорите;

- **Анализиране причините за възникването на проблема**; Ако е необходимо, предвижда се провеждане на среща с всички специалисти, работещи за посредника и имащи отношение към събитието (серия от сходни събития) и причините за неговото възникване. Решенията на проблема трябва изчерпателно и правилно да бъдат адресирани към предизвикалите го причини, и то към всяка една от тях. Решенията на проблема трябва да бъдат предварително и внимателно проверени, така че по възможност да не съдържат в себе си нови проблеми и рискове от потенциални загуби. Ако е необходимо се провежда имитация на протичане на процеса, който се изследва за потенциални проблеми, като се прилага новото решение. В имитацията взимат участие всички служители, които обикновено участват в процеса, след което се анализират техните наблюдения за ефекта от новото решение. Ако е възможно, посочва се един от участниците в процеса, при който проблемът е възникнал, като отговорник по внедряване на новото решение.

- **Идентифициране на решения на проблема** (в сътрудничество с изпълнителите на съответната операция, при която проблемът е бил регистриран). Определя се период на наблюдение на съответния процес от служителите на ИП, след изтичането на който се осъществява контролна проверка;
- **Довеждане на готовите решения до знанието на всички участници** в проблемния процес (или аналогични процеси в структурата на инвестиционния посредник);
- **Извършване след време на контролна проверка.** Поддържане на интерактивен план на всички процедури по ограничаване на операционния риск (с отбелязване на конкретния стадий, на който се намира процедура, в зависимост от горните стъпки), както и на периодите на наблюдение до извършване на контролната проверка за всяко отделно събитие, определени от служителите.
- **Дава се обратна връзка** на служителя, идентифицирал проблема, тъй като това може да окаже силно мотивиращо влияние за докладване на подобни събития и за в бъдеще.

I.2. (Б) Мерки за ограничаване на операционния риск, свързан със софтуера за обработка на информация и комуникациите с клиенти и пазара на финансови инструменти

I.2. (Б). 1. Мерки за улесняване на обработката и анализа на данни

За осъществяване на дейността си инвестиционният посредник ползва само висококачествен специализиран софтуер, който позволява обработка и анализ на постъпващата информация по множество и най-различни показатели, като способства за ранното диагностициране на операционния риск и минимизира вероятността от грешки на персонала, сключващ и изпълняващ сделки с финансови инструменти. С цел безпроблемното идентифициране на служител, въвел една или друга операция в програмата за обработка на данни от сделките с финансови инструменти на посредника, всеки от служителите има своя индивидуална парола, с която получава достъп до системата. С оглед минимизиране на риска от прекъсване на комуникацията между клиенти и инвестиционния посредник или между последния и пазара на финансови инструменти, посредникът ползва услугите на минимум два доставчика на интернет услуги, като при необходимост единият доставчик може да бъде бек-ъп на връзката, осигурявана през другия доставчик. Клиентите на инвестиционния посредник са информирани по подходящ начин за възможността от срив в комуникациите по независещи от посредника причини и за мерките, предприети за предотвратяването на този срив. С цел минимизиране на потенциалните вредни последици от подобен срив инвестиционният посредник и неговите клиенти постигат съгласие за ограничаване на отговорността на посредника в случаите на комуникационен срив по причини извън неговия контрол.

I.2. (Б). 2. Мерки за контрол върху загубата на данни или ползването им от неоправомощени лица

Ежедневно се прави архив на генерираната в системата на инвестиционния посредник информация, която се съхранява на сървър. Самият компютър (сървър), на който се съхранява информацията в инвестиционния посредник разполага с два огледални диска, които минимизират риска от срив на компютърната система и загуба на информация. Сървърът прави през 3 часа back-up на всяка промяна в информацията на единия хард диск. Архивът на хартиен носител се съхранява по начин, че до него имат достъп само оправомощени служители на инвестиционния посредник и наети от него лица, като се вземат всички мерки (включително физически прегради) за предпазването му от достъп

на неоправомощени лица. Външни за инвестиционния посредник лица нямат достъп до принтерите, на които се отпечатва информация от значение за клиентите, която има конфиденциален характер.

I.2. (Б). 3. Мерки за ограничаване на правния риск

Най-малко веднъж годишно служителите обслужващи инвестиционния посредник извършват проверка на документооборота на инвестиционния посредник, с цел проверка на следните показатели: съответствие на договорите с клиенти и приложените документи с вътрешните актове на инвестиционния посредник и действащото законодателство; наличие на цялата необходима и изискуема съгласно вътрешните документи и нормативните актове информация и документи, предоставяни от клиенти във връзка със сключването и изпълнението на договори и сделки с инвестиционния посредник; съответствие на поведението на служителите на инвестиционния посредник при тяхната работа с клиенти с действащите и приложими нормативни актове; съответствие на съдържанието на препоръките за сделки с финансови инструменти, изготвени от служители на инвестиционния посредник с действащото законодателство, и други.

I.2. (Б). 4. Мерки, предприети за ограничаване на операционния риск в мрежата от офиси и/или клонове на ИП

Електронните данни се обменят между офисите и централата по интернет. След окомплектоване на документите те се изпращат по пощата, придружени с протокол-опис. Към всеки от офисите ще бъдат разкрити банкови сметки в лева. Парите за разплащания с клиенти се изпращат от централата по банков път след предварителна заявка от офиса в случаите, когато клиентът изрично е пожелал плащанията към него да са в брой и правилникът на „Централен депозитар” АД допуска това да се случи. Предпочита се разплащането с клиенти да става директно по тяхна сметка след нареждане на техния превод от централата. Ежедневно се изготвят справки от счетоводния отдел за потвърдения паричен сетълмент и за дължимите от клиенти такси и комисиони и по този начин се засичат паричните потоци. Мерките, описани по-долу, се прилагат селективно предвид историческите данни за работа на съответния клон или офис. Същите се прилагат винаги при новооткрити офиси или клонове и през първите 6 месеца от дейността им. След изтичане на посочения период и извършване на контролна проверка служителите препоръчват на съвета на директорите кои от мерките да отпаднат и кои – да бъдат запазени, както и за какъв период.

Мерки спрямо нови офиси/клонове (офиси/клонове под наблюдение)

Отговорните служители в новооткрития (поставен под наблюдение) офис могат да теглят суми до 5 000.00 лева на ден само при предварително подадени заявки в централата за теглене на суми от портфейли на клиенти или по сетълменти във финансови инструменти. При необходимост от надвишаване на тези суми, отговорния служител в офиса/клона съгласува тегленето с отговорен служител в Централата, а той по преценка с ресорен член на съвета на директорите. Внесените през деня на каса пари от клиенти се внасят по банковите сметки най-късно до 15:45 часа. За всяка вноска над 5 000.00 лева се уведомява юридическото лице, извършващо счетоводно отчитане на инвестиционния посредник. Поставя се ограничение за приемане на пари в брой от клиенти до 5 000.00 лева. Изискването по предходното изречение се прилага при първоначално и последващо внасяне на парични средства от клиент. Всяка сума над определеното ограничение клиентът на клона задължително внася по клиентската банкова сметка на ИП в централата. При сделки с финансови инструменти, на каса могат да се извършват плащания към клиенти, които не превишават 5 000.00 лева за деня на плащането. При изплащане на суми над 5 000 (пет хиляди) лева, сумите задължително се превеждат по

банкова сметка на клиента. За целта още при самата регистрация на клиента се попълва и информация за негова банкова сметка за получаване на суми.

I.2. (В). Действие при непредвидени обстоятелства и за ограничаване на загубите при настъпване на кризисни обстоятелства

Служителите на ИП изготвят „сценарии при възможно най-лошо стечение на обстоятелствата” за всяка от категориите обстоятелства, които водят до реализиране на операционния риск (виж точка I.1. по-горе), включително за обстоятелства, имащи катастрофичен характер или терористични действия.

Мерки за справяне с кризисни обстоятелства и продължаване на дейността:

- Поддържа се актуален списък на леснодостъпно място (за предпочитане – на няколко места), както на хартиен, така и на магнитен носител на всички служители/лица, работещи по договор за инвестиционния посредник, съдържащ следните данни: три имена на служителя/лицето, при възможност - посочване на лице за контакт (телефон, адрес и/или електронен адрес), различно от служителя (в случай на необходимост), E-mail на служителя, различен от корпоративния и телефон, различен от мобилния. Списъкът с данни за контакти е базиран и в Интернет (защитен с парола);
- Цялата информация за контакти с клиентите и партньорите на ИП се въвежда от служителя, който пръв е получил тази информация в специален списък, достъпен и ползван от всички, работещи за инвестиционния посредник до края на работния ден, в който тази информация е получена;
- ИП има изготвен план за евакуация, включващ както централата, така и всички клонове (офиси) на инвестиционния посредник. Служителите са предварително запознати с плана и с лицето – отговорник за справяне в ситуация на криза, както и негов заместник. След провеждането на плана за евакуация е възприет ясен и лесен начин за проверка на сградата (че всички намиращи се в нея към момента на обявяване на евакуацията са я напуснали);
- Допустимо е използването само на предварително одобрени преносими устройства за съхраняване на информация на деск-топ компютрите;
- Всички външни места за достъп на вътрешната мрежа, мейл- сървър и всички компютри са снабдени с анти-вирусна програма, която се актуализира автоматично;
- В мрежата могат да се включват само лап-топ компютри, за които това е изрично разрешено от лицето, осигуряващо IT поддръжка;
- Инвестиционният посредник съхранява резервно копие от цялата си документация в електронен формат на отделен сървър в отделни помещения, осигуряващи достатъчна степен на защита от природни бедствия, аварии, кражби, повреди или други извънредни обстоятелства. Инвестиционният посредник в края на всеки работен ден актуализира резервното електронно копие на документацията, като добавя данните за текущия ден.

Раздел VIII ЛИКВИДЕН РИСК

Ликвидният риск може да предизвика следните негативни последици:

- (1) невъзможност да се платят задължения, чийто падеж е настъпил;
- (2) реализиране на загуба на пазара на финансови инструменти като резултат от ранна или принудителна продажба на активи с оглед предотвратяване на ликвидна криза; и
- (3) пропуснатата полза (във връзка с очаквано благоприятно развитие на пазара на финансови инструменти) поради липса на ликвидни средства. Тези последици ясно показват връзката между ликвиден и пазарен риск.

Ликвидният риск е функция на следните две явления:

- недостиг на ликвидни средства у инвестиционния посредник, предизвикани от едновременното искане за теглене на средства или прекратяване на договори за доверително управление на индивидуални портфейли от финансови инструменти, сключени с инвестиционния посредник и/или недостиг на краткосрочно финансиране, осигурявано чрез репо – сделки или заем на ценни книжа срещу парично обезпечение;
- ликвиден риск, свързан с пазара на финансови инструменти, е рискът, че инвестиционният посредник няма да може да затвори дадена позиция по или близо до нейната пазарна стойност поради липса на дълбочина на пазара или срив на пазара на съответния финансов инструмент. Именно съчетанието от двата риска, посочени по-горе, води до реализацията на същинския ликвиден риск. Това настъпва, когато ликвидните задължения и неликвидните активи не са балансирани правилно. Стратегията за справяне с ликвидния риск е правилното (съгласувано във времево отношение) управление на паричните потоци. Недостигът на ликвидни средства може да бъде предизвикан или катализиран от реализацията на други рискове (например, възникването на непредвидено изискуемо задължение вследствие на загуба или неизпълнение, породено от недобро управление на операционния риск). Реализирането на операционния риск може да доведе до отрицателен ефект за репутацията на инвестиционния посредник, на свой ред предизвиквайки промяна в поведението на клиентите (желание за теглене на средства и прекратяване на договори). По тази причина ефективното управление на останалите рискове, съществуващи за инвестиционния посредник, води до минимизиране и на ликвидния риск. Възможно е обаче нарастването на ликвидния риск за инвестиционния посредник да бъде предизвикано от негативни тенденции на пазарите на финансови инструменти като цяло, в който случай възможностите за влияние на посредника върху нарастването на риска са силно ограничени.

Предвид горното, методите за контрол и управление на ликвидния риск са, както следва:

- добро и прозрачно управление на цялостната дейност на инвестиционния посредник, което да минимизира риска от влошаване на неговата репутация. За целта служителите на ИП и съветът на директорите утвърждават процедури за разкриване на информация на интернет сайта на инвестиционния посредник относно предприетите мерки за контрол и минимизиране на различните видове риск, съществуващи за посредника;
- внимателно следене на тенденциите на пазарите на финансови инструменти в България, еврозоната и в световен план и изготвяне на краткосрочни и средносрочни анализи за тяхното развитие; изготвяне на редовни анализи на позициите, включени както в търговския, така и в инвестиционния портфейл на посредника с цел максимално удължаване на срока за реакция в случай на необходимост от промяна на инвестиционната стратегия и преструктуриране на портфейл с цел избягване на потенциални ликвидни кризи (посредством увеличаване дела на ликвидните и свръхликвидните активи);
- внимателно уреждане на правото на клиента да тегли сумите си по договорите за доверително управление, сключени с посредника, като се предвижда достатъчен срок на уведомлението за прекратяване / теглене, за да може инвестиционният посредник безпроблемно да осигури необходимите средства с цел удовлетворяване претенциите на един или повече клиенти. Предвиждат се удължени срокове за случаите, когато заявките за теглене са над определен размер;
- включване на споразумения за нетиране в договорите, свързани с двустранна размяна на парични плащания/доставки на ценни книжа;
- поддържане на резерви (парични средства на каса и по сметки в лева, евро и долари) с цел покриване на непредвидени искания за теглене на средства от клиентите;
- наблюдение на пазара на финансови инструменти и основно позициите, чиято ликвидност намалява и при нужда намаляване или освобождаване от тези позиции;
- добро управление на паричните потоци.

Във връзка с ликвидния риск, на който е изложен, ИП е задължен да поддържа по всяко време парични средства и/или държавни ценни книжа в размер от текущите му задължения, определен в чл. 460 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. (изменено с решение на СД от дата 16.10.2015г.), като паричните средства могат да бъдат парични средства на каса или по разплащателни или депозитни сметки в банка, която не е в производство по несъстоятелност. Паричните средства по разплащателни или депозитни сметки в банка трябва да бъдат в размер не по-малък от 70 на сто от всички парични средства на инвестиционния посредник. При условие, че ИП поддържа държавни ценни книжа, то те трябва да са такива, издадени от Република България или от друга държава членка, както и дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от Република България или друга държава членка, от Българска Народна Банка или централните банки на други държави членки, които имат пазарана цена или са с остатъчен срок до падежа не по-дълъг от деветдесет дни.

Раздел IX ВАЛУТЕН РИСК

Валутният риск е рискът от загуби в резултат на промени във валутните курсове, неблагоприятни за дружеството. Намаляването на този вид риск може да стане посредством хеджиране на риска, чрез закупуване на деривативни инструменти /фордуърди, опции и др./.

За изчисляване на нетната стойност на откритата валутна позиция инвестиционният посредник следи и включва в изчисляването следните елементи (положителни и отрицателни) :

1. нетната спот позиция, представляваща разлика между активите и пасивите, включително начислените лихви във всяка валута. За златото – нетната спот позиция в злато.
2. нетната форуърдна позиция, представляваща разликите между сумите за получаване и сумите за плащане по форуърдните валутни сделки и форуърдните сделки в злато, включително валутните фючърс и фючърсите в злато, както и главниците по валутните суапове, които не са включени в т. 1.
3. нетменяемите гаранции и подобни на тях инструменти, за които е сигурно, че ще бъдат предявени и е вероятно да са необезпечени.
4. нетни бъдещи приходи/разходи, неначислени, но напълно хеджирани;
5. делта еквивалентната нетна стойност или такава стойност, основана на делта на целия портфейл от валутни опции, опции в злато и други.
6. пазарната стойност на опциите, различни от валутни опции, вкл. злато;
7. нетната настояща стойност на валутните позиции вкл. в злато;

С оглед възможното изключване на някой от елементите от изчисляването на нетната открита валутна позиция инвестиционни посредник следи за правилното прилагане на чл. 352, пар. 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. (изменено с решение на СД на дата 16.10.2015г.)

Отменени с решение на СД на дата 16.10.2015г.:

1. (позиции, които имат инвестиционен или структурен характер;
2. позиции, с които е намален собствения капитал;
3. позиции на предприятия за колективно инвестиране;
4. позиции във валута предмет на междуправителствено споразумение спрямо други валути, предмет на същото споразумение)

С оглед определяне на капиталовото изискване за покриване на риска, свързан с валутния курс, освен размера на нетната стойност на откритата валутна позиция, инвестиционния посредник следи и за:

1. позиции във валути, които се намират в тясна корелация помежду си;
2. стойността на съчетаните и несъчетаните позиции, намиращи се в тясна корелация;
3. позиции във валути на държави членки на Европейския съюз, участващи във втората фаза на Икономическия и паричен съюз (ERM-2);

Допълнено с решение на СД на дата 16.10.2015г.:

РИСК ОТ ПРЕКОМЕРЕН ЛИВЪРИДЖ

Съгласно чл. 4, пар. 1, т. 94 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г ливъридж е относителния размер на активите, задбалансовите задължения и условните задължения за плащане или предоставяне на обезпечение, включително задълженията, произтичащи от получено финансиране, поети ангажименти, деривати или репо споразумения, но без задълженията, които могат да се изискват само при ликвидация – спрямо собствения капитал на инвестиционния посредник

Инвестиционни посредник изчислява отношението на ливъридж съгласно методологията по параграфи 2-11 от чл. 429 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г

Инвестиционния посредник, съгласно чл. 430 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г, предоставя на компетентните органи цялата необходима информация за отношението на ливъридж и компонентите му съобразно чл. 430 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г

ГЛАВА V

НАБЛЮДЕНИЕ ВЪРХУ АДЕКВАТНОСТТА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ТЕЗИ ПРАВИЛА И НА ПРЕДПРИЕТИТЕ МЕРКИ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА КОНСТАТИРАНИ НЕПЪЛНОТИ И НЕСЪОТВЕТСТВИЯ В ТЕЗИ ПРАВИЛА

СД на инвестиционния посредник най-малко веднъж на 6 месеца преглежда и оценява тези правила, като при непълноти и/или необходимост от подобряване на управлението на риска приема изменения и допълнения в правилата. Независимо от изискването по предходното изречение СД приема изменения и допълнения в тези правила при констатиране на необходимост от това.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ПРАВИЛА

§ 1. Когато в практиката бъдат констатирани проблеми, чието преодоляване изисква изменение или допълване на тези Правила, изпълнителният директор или председателя на СД прави предложение до Съвета на директорите за съответни промени.

§ 2. Представяващите дружеството могат да издават заповеди и инструкции по прилагането на тези Правила.

§ 3. Настоящите Правила са приети с решение от 26.10.2007г. на Съвета на директорите на ИП “Д.И.С.Л. СЕКЮРИТИЙС“ АД /ново наименование – „МК БРОКЕРС“ АД, изменени с решение на СД на дата 16.05.2011 г., изменени с решение от 27.01.2012г. на СД, **изменени с решение на СД на 16.10.2015 г. (допълнено с решение на СД на дата 16.10.2015 г.),** изменени с решение от 03.01.2018 г. на СД, , изм. с решение от 15.06.2020 г. на СД.